EURAJOKI

Vesa Lakaniemi
Kunnanjohtaja
Eurajoen kunta

EDUSKUNNAN VALTIOVARAINVALIOKUNNAN KUNTA- JA HYVINVOINTIJAOSTO

Eurajoen kunnan lausunto: Kuntatalous ja TAE2024 - Kuntatalouden näkymät vuonna 2024 sekä pidemmällä aikavälillä. Negatiivisen valtionosuuden kunnat ilmiönä.

Suomessa on 2023 kuusi kuntaa ja 2024 10 kuntaa, jotka joutuvat maksamaan valtiolle valtionosuuksia takaisin sosiaali- ja terveyspalvelut siirtyessä hyvinvointialueille. Summa on tänä vuonna yhteensä yli 8 miljoonaa euroa ja ensi vuonna noin 20 miljoonaa euroa. Vuoden 2023 osalta Eurajoen kunta maksaa negatiivisia valtionosuuksia VM:lle 4,1 M€ eli lähes puolet negatiivisista valtionosuuksista. VM:n tuoreimman ennusteen osalta vuoden 2024 negatiivinen valtionosuus on Eurajoelle 5 M€. ensi vuoden talousarvioesityksessä Eurajoen kunnan toimintakate on 33,4 M€ ja alijäämäinen 2,5M€ veronkorotusesityksestä huolimatta. Ilman veronkorotusta alijäämää olisi 4 M€. Kuntaveron usean prosentin korotus korkean inflaation tilanteessa ei Eurajoen kunnanhallituksen esityksen mukaan ole mahdollista. Valtionosuuslaki ei kohtele kuntia tasa-arvoisesti tällä hetkellä. Uudistuksen vaikutus kunnan talouden tasapainoon ei saa olla kohtuuttoman suuri, joka Eurajoen osalta on nyt konkretiaa.

Eurajoen kunnalle laadukkaat sosiaali- ja terveyspalvelut ovat olleet strateginen valinta ja niiden laatuun sekä saatavuuteen kunta on panostanut voimakkaasti jo pitkään ennen sotemuutosta. Tämän vuoden kokemusten perusteella hyvinvointialue karsii kuntalaisille tarjottavia sosiaali- ja terveyspalveluja jatkuvasti tasapäistäessään alueen kuntien palvelutasoa. Satakunnan hyvinvointialue julkaisi lokakuun alussa palveluverkkoselvityksen, jossa kaavaillaan merkittäviä muutoksia palvelurakenteeseen. Eurajoen osalta palveluverkkoesitys pitää sisällään n. 2 M€ vuosittaisen vuokratason laskun ja n. 3000m² tyhjilleen jääviä tiloja. Asiasta ei ole vielä tehty varsinaisia päätöksiä Satakunnan hyvinvointialueella.

Eurajoen kuntalaisten palvelutaso on heikentynyt soteuudistuksen jälkeen ja valitettavasti näyttää huonontuvan tulevinakin vuosina aiempaan verrattuna. Kokonaisuutena negatiiviset valtionosuudet ja heikentyvä sote-palvelutaso ovat Eurajoen kunnan kannalta pahin mahdollinen yhtälö. Maksamme nyt kovaa hintaa aiemmasta panostuksestamme laadukkaisiin sotepalveluihin.

OKM:n valtionosuuden lisärahoitusosuudet eivät tule parantamaan kuntien rahoitustilannetta. Indeksikorotuksista leikataan ja toisaalta valtion talousarvion uudet rahoitusosuudet on kohdistettu kuntien uusien velvoitteiden hoitamiseen. Tämän hetken tiedon mukaan TE-uudistus tuo mukanaan Eurajoen kunnalle valtionosuuksia kokonaisuudessaan n. 850 000€ vuonna 2027 (vuosi 2025 760 000€), mutta samalla kunnan on laitettava lisää rahaa uudistuksen toteuttamiseen. TE-uudistus vähentää negatiivisia valtionosuuksia Eurajoen osalta n. 15% vuonna 2025.

Eurajoen kunnan pitkän tähtäimen talousnäkymä on merkittävästi muuttunut valtion toimenpiteiden johdosta. Vuonna 2027 toteutettava pysyvä peruspalvelujen valtionosuuksien tasaus kaventaa talouden liikkumavaraa entisestään. Pysyvä 443 euron tasaus/asukas muuttaa kunnan tulopohjaa merkittävästi. Samaan aikaan kunnan väkilukuennuste näyttää huomattavaa laskua. Tuloverokertymän voi ennustaa laskevan väkiluvun muutoksen johdosta tulevina vuosina.

Tiedostamme sen, että kunnat ovat erilaisissa tilanteissa talouden suhteen. Eurajoen kunnalla on vahva panostus alueen elinvoiman kehittämiseen ja työllisyyden suhteen tilanne on ollut erittäin positiivinen usean vuoden ajan. Negatiiviset valtionosuudet eivät ole ainoastaan kunnan taloudesta pois, vaan koko Satakunnan elinvoimasta. Käytännössä joudumme pohtimaan uudelleen tulevien vuosien osalta kokonaistalouttamme, palveluverkkoamme ja investointeja tulevien elinvoimainvestointien osalta kunnan tulopohjan muututtua näin radikaalisti.

Eurajoella 6.11.2023

Vesa Lakaniemi
Kunnanjohtaja
Eurajoen kunta